

Posudek vedoucího bakalářské práce

Autor: Jan Rýdl

Název práce: Vysoce funkční Aspergerův syndrom: handicap nebo dar?

Obor: Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Mgr. Matěj Pudil, Ph.D.

Shrnutí obsahové stránky práce

Kolega Jan Rýdl si vytkl za cíl zhodnotit vlastní zkušenost s lidmi s vysoce funkčním Aspergerovým syndromem (AS) a zpochybnit běžný náhled na tuto diagnózu jakožto na handicap. Nezpochybnuje přitom, že lidé s AS musí čelit mnoha obtížím, snaží se však předložit vlastní zhodnocení jejich situace, kterou vidí spíše jako obohacení, které se specificky projevuje rozvinutím některých jejich schopností či kompetencí.

Aby podal komplexní pohled na toto téma, seznamuje čtenáře v 1. kapitole s historií diagnostiky a hodnocení AS jakožto patologického jevu, s moderními náhledy na tento problém, ukazuje statistická data výskytu této diagnózy v populaci a krátce charakterizuje nízko- a středně-funkční AS. 2. kapitola je pak jí věnována vysoce funkční formě AS. Tato kapitola poskytuje dobrý základní vhled do problematiky AS, protože se věnuje jak otázce kognitivních schopností jedinců s AS, tak různým specifickým, které ve svém chování a vnímání projevují. Z mého pohledu nejzajímavější je kapitola 3., kde je řešeno téma AS z hlediska filosofického a etického, zejména v kontextu otázky „normality.“ Autor ukazuje, že koncept normality je do značné míry arbitrární a historicky podmíněný; opírá se přitom o koncept neurodiverzity. Obrací svou pozornost také k problému inkluze, který není jednoznačně rozřešen – vidí v něm jak jev výhodný (zlepšení přístupu k jedincům s AS ze strany společnosti, vzdělávacího systému apod.) i nevýhodný (inkluze = méně služeb a podpory celkově). Vyhrazuje se vůči násilné normalizaci, která byla zejména v minulosti v přístupu k těmto jedincům často aplikována.

V závěru pak autor odpovídá na otázku položenou v samém názvu práce: AS je dle jeho soudu vhodné vnímat spíše jako dar, protože přispívá k celkové diverzitě.

Hodnocení obsahové stránky práce

Na práci je znát, že byla psána s entuziasmem a osobním nasazením; autor neskrývá své sympatie vůči lidem s vysoce funkčním AS, nesklouzává však k planému moralizování či horlení. Naopak, udržuje si zdravý odstup a své osobní zážitky či zprostředkovaná vyprávění používá jen střídavě. Svá tvrzení zakládá na relevantní literatuře a na promyšlené struktuře výkladu. Jeho závěr se tak nezakládá pouze na intuici, ale je dobře argumentačně podložen. Osobně bych preferoval, aby byla sekce 3.3 – *Handicap či dar?* více rozpracovaná, je ovšem pravda, že příklady, které autorovu tezi dokládají, najdeme roztroušeně v celé práci. V některých částech textu autor možná zabíhá až

do přílišných podrobností, což může čtenáře poněkud rozptylovat od hlavní osy výkladu (lze to ale přisoudit svědomitosti autora). Práci jsem však četl jako pokus o zpracování tématu, které je autorovi blízké a které chtěl přiblížit (například) svým pedagogickým kolegům, kteří podobnou osobní zkušenost s AS nemají, a dovedu si představit, že pro takové čtenáře by mohl docela dobře fungovat jako základní seznámení s tématem a vymezení chyb, jichž je vhodné se v přístupu k jedincům s AS vyvarovat.

Hodnocení formální stránky práce

Text je z formálního hlediska v pořádku, je vhodně strukturován, výklad postupuje srozumitelně, tvrzení a závěry jsou dobře podloženy. Stylisticky je na dobré úrovni; autor má zálibu v archaismech, ale nepůsobí to příliš rušivě.

Hodnocení práce se zdroji

Nakládání se zdroji je v pořádku. Text obsahuje celkem velké množství blokových citací, vesměs se ale jedná buď o výpovědi jedinců s AS či jejich blízkých, které byly v literatuře zaznamenány, nebo o pasáže jinak výjimečně výstižné. 8 z 28 zdrojů je cizojazyčných, což oceňuji; jedná se o zdroje relevantní a současné. V některých částech textu se autor možná až zbytečně těsně drží Atwooda (2005), tyto pasáže ale prokládá odkazy na jiné zdroje.

Otázky k diskuzi

- 1) Jakou formu osvěty lze považovat za vhodnou, pokud je naším cílem více docenit schopnosti jedinců s AS v našem stávajícím vzdělávacím systému?
- 2) Dokážete v několika bodech formulovat základní sdělení, která byste směřoval k učitelům, kterým se žáci s AS jeví jako „problémoví“?

Celkové hodnocení práce

Práce je dle mého soudu zdařilá a splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci v tomto oboru. Autor si zvolil náročné téma a vypořádal se s ním poctivě. Pokud mohu něco doporučit pro budoucí podobné práce, bylo by to prohloubení schopnosti držet se méně těsně zdrojové literatury a nechat více vystoupit svůj vlastní autorský vklad. Přes tuto drobnou poznámku práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení B (chvalitebný).

Navrhované hodnocení práce známkou: -B-